

Smernica
k prevencii a riešeniu šikanovania
Vnútorňý predpis

Schválila : Mgr. Janka Šutková, riaditeľka školy

Dátum schválenia : 13.10.2023

Vypracovala : Mgr. Jana Illéšová, zástupkyňa MŠ

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Riaditeľ Základnej školy s materskou školou Rastislavice 186 (ďalej len „škola“) podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) v súlade s článkom 11 ods. 2 písm. f) druhým bodom Organizačného poriadku Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydáva túto smernicu, vychádzajúc zo Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1. písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

1. Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie:
 - a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka,
 - b) úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
2. Podstatou šikanovania je najmä:
 - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejavovať:
 - a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrázaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,
 - b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:
 - a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
6. **Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.**

7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:
 - a) ublíženia na zdraví,
 - b) obmedzovania osobnej slobody,
 - c) lúpeže,
 - d) vydierania,
 - e) hrubého nátlaku,
 - f) nátlaku,
 - g) porušovania domovej slobody,
 - h) sexuálneho násillia,
 - i) sexuálneho zneužívania,
 - j) krádeže,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - l) poškodzovania cudzej veci,
 - m) nebezpečného vyhrážania sa,
 - n) nebezpečného prenasledovania,
 - o) výroby detskej pornografie,
 - p) rozširovania detskej pornografie,
 - q) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
 - r) ohovárania.
8. **Šikanovanie môže naplňat' skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.**
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku, alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
10. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:
 - a) neprekazenia trestného činu,
 - b) neoznámennia trestného činu,
 - c) ublížennia na zdraví.

Čl. 3

Prevenlia šikanovania

1. Prevenlia šikanovania sa zabezpečuje najmä:
 - a) ako súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém,
 - b) formou súťaží, hier, prednášok alebo diskusií, organizovaných školou podľa plánu koordinátora primárnej prevenlia v spolupráci so sociálnym pedagógom alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
2. Riaditeľ školy, koordinátor prevenlia a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov o preventívnych činnostiach školy.
3. Riaditeľ školy, koordinátor prevenlia a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
4. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:
 - a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
 - b) zamestnancov príslušnej školy,
 - c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania

1. Riaditeľ školy zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Tento tím tvorí vedenie školy, sociálny pedagóg, koordinátor primárnej prevencie, triedny učiteľ.
2. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania:
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
 - g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
 - h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania
 - zákonných zástupcov,
 - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
 - i) kontaktuje príslušné miestne centrum,
 - j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
 - k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
 - m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Opatrenia na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, pre osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, a pre zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu, sú najmä:
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete,
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.
2. Opatrenia na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, pre osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, a pre zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu, sú najmä:
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
 - c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona.
3. **Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.**

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil:
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:
 - a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, s osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa, alebo so zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracuje riaditeľ školy, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.
2. Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o ňo, alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť ho na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8

Záverečné ustanovenie

1. Všetci pedagogickí zamestnanci školy musia byť s touto smernicou oboznámení a musí byť prístupná všetkým pedagogickým zamestnancom aj zákonným zástupcom školy. Triedni učitelia sú povinní s touto smernicou oboznámiť zákonných zástupcov i žiakov školy
2. Táto smernica nadobúda účinnosť dňa 13.10.2023.

V Rastislaviciach, dňa 13.10.2023

.....
Mgr. Janka Šutková
riaditeľka školy